Két nevezetes uj épület Budapesten.

Budapest nemcsak politikailag az ország fővárosa, hanem a nemzet fővárosa is. Lassankint önmaga épitgette, csinositgatta és emelt benne százezrekbe kerülő intézeteket. Más fővárost fejedelmi bőkezüség támogatja és emeli. Bécset méltán nevezik császár-városnak. Budapestre pedig szigoruan ráillik, hogy a nemzet fővárosa.

Az udvar, melynek építkezéseivel találkozunk Bécsben lépten-nyomon, csak nem régóta és évenkint rövid ideig tartózkodik Budapesten. Főherczegek, kiknek oly sokat köszönhet a császár-város, nem lakosai Budapestnek, egyet kivéve, a ki a Margit-szigettel ékitette.

Mióta a királyi udvarnak is székhelye lett Budapest, két épitkezés kezdődött meg: az *operaszinház* és a *budai várkert*. Az operaszinház, leszámitva belőle körülbelül 400,000 frtot, mely a nemzeti szinház egy régi dunaparti telkének eladásából származik, ő felsége udvartartási költségeiből épül; a várkert kiépitése tökéletesen a királyi háztartás ügye. Mind a két monumentális épület a főváros olyan helyén emelkedik, a hol nagy szükség volt a szépülésre. Az operaszinházat kapta a Terézváros a sugárut számára; a várkerti épitkezést pedig a Duna panorámája. Mind a két nagy művet Yblre bizták, e kitünő épitészre.

A budai várkert.

A budai vár átalakitására sok terv merült föl. A királyi palota szük az udvari személyzet elhelyezésére és megtoldására nézve az a szándék, hogy hozzá épitik az ugynevezett arzenált is, ugy hogy felső része egész a György-térig kinyulik, szemközt a miniszterelnökség palotájával. Mielőtt azonban e tervhez hozzáfogtak volna, a királyi lak környékének diszitése vált szükségessé. A szemközti pesti part pompás palota-sora, a budai lánczhidfőnél emelt diszes épületek a királyi palota aljában, nagy ellentétet találtak. A festői fekvésü palota nagyon emlékeztetett mindenkit a mesék hableányára, melynek felső része bájos nő, de pikkelyes delphintestben végződik. A palotának alsó része, a kert alatti girbe-gurba házsorok nem is tartoztak a királyi lahoz, hanem több ember magánvagyonát tették. Az ott levő épületek már régen megértek a csákány számára. A „Széchenyi szállodá"-val szemközt idomtalan és ódon magas ház állt, bástyafalba épitve, rendetlenül elhelyezett apró ablakokkal. Ez a királyi lakhoz tartozott, s innen vezetett föl a kert lejtőjén át az a nyilt lépcsőzet, mely megvan ma is, de kidiszitve. Aztán parányi emeletes házak következtek, két-három ablakkal, oly alacsonyak, hogy a felső ablakból kezet lehetett szoritani az utczán levőkkel. A földszint lebuj volt, lármás és szurtos tanyák. A kis házacskák közül egy két-emeletes sárga ház ágaskodott ki, mintha erővel a Dunába akarna nézni. Majd egy másik sárga emeletes ház állt a sorba, hosszu, gyári kéménynyel, mely egész nap ontotta a füstöt. Itt volt a vizemelő gép, mely a királyi lakba vezette föl a szükséges vizet. Szomszédja ennek egy hosszu, emeletes ház, alul szatócs-boltokkal és pálinkamérőkkel; azon alul kőfal következett, mely a várkerthez tartozott; ezen tul állt a „Debreczen" szálloda, kétemeletes régi ház, egykor a hajóhid budai részének disze, de most már nagyon is megszerénykedett ósság. Mellé épült egy másik kétemeletes ház, a Novorolszky-féle.

Előre látható volt, hogy a Duna mentében megindult épitkezések nemsokára idáig hatolnak; a várkert alatti szép fekvésü rozzant épületeknek nem lehet ott sokáig maradásuk. A vizvezető ház mellett kezdték is már az épitkezést, s a kőművesek a második emeleten dolgoztak. Egyszerre az épitkezés abbamaradt; a kőművesek és tót napszámosok végképen eltüntek, s a vörös téglafalakon nem dolgozott többé senki. Felvilágositásul a hirlapok megirták, hogy az az egész várkert alatti házsort az udvarmesteri hivatal a közmunkák tanácsának közbenjárására megvásárolta s a „Debreczen" szállodára is alkuszik. Magyarázatul fölemlitették, hogy ő felsége látván a kert alatt folyó épitkezést, ugy találta, hogy az emelkedő falak napról napra jobban fölfogják azt a szép látványt, mely a királyi lakból kinálkozik a Dunára, s ha majd az egész első ház-sort fölépitik háromemeletnyire, akkor a szép látványnyal együtt egy csomó nagy ház mutatja majd meszeletlen hátát, füstös kéményeit és padlásait a fejedelmi lak ablakainak. A mit azóta épitettek, az nem is háromemeletnyi magas és nincs meszeletlen háta, hanem az egész egy diszes szegélyzet, kő-rácsozattal, aranyos tornyokkal, kupolával; a Duna felé épület, a várból tekintve pedig az a képe van, hogy a várkertet rendezték. Az épület tetői ott terraszok, virágos szőnyeggel, pázsittal, szökőkutakkal.

A régi házak udvarai a várdomb aljába voltak ásva, s falak támogatták a földet, nehogy az udvarba vagy házakra zuhanjon. Az uj épitkezések voltaképen szintén ilyen támogató falak, melyek mögött föld van egész magasságban. A hosszu, kapuzatos falazat egyszersmind följáró a kertbe; egy nagyszerü lépc őzet, igazán fejedelmi és megfelelő annak a benyomásnak, melyet a környék természeti és épitészeti szépségei készitettek.

Az egész vonalnak csak a két végső részén emelkednek lakházak: a régi bástyaház helyén, s a „Debreczen" szálloda és Novorolszky-ház helyén. Kezdetben ugy készült a terv, hogy a várkert alatt bazárokat nyissanak, de mivel Buda e részén nem valami élénk a kereskedelmi forgalom, előreláthatólag e bazárokba sem lehetett disz-kereskedésekre számitani, s a bazárok számát korlátozták; tizennyolcz bazár-bolt helyén lejtős följáratokat emeltek, s ekkép az egész monumentálisabb lett. A kert alatti épületekben a régi vizemelő gépezet sem nyert helyet, hanem a Dunapartra, külön épületben állitották föl.

Ő felsége 1875. január havában engedélyezte az épitkezéseket 1.067,032 frt 27 kr. erejéig, a művezetési és ellenőrzési költségekkel együtt. De időközben e tervek változást szenvedtek, kibővittettek, s az 1876-iki árviz után szükségesnek mutatkozott, hogy az összes épületek szinvonala három lábbal feljebb emeltessék, ugy hogy az ujabb költségvetés 1.362,224 frt 70 krban állapittatott meg. Az épitkezések 1875. tavaszán kezdődtek, most már készen vannak, s a „Debreczen" szálloda és Novorolszky-féle ház helyén épült bérházakba is be lehet költözködni május hóra. A folyó év október végeig az épitkezésekre, szállitásokra, stb. elköltetett 1.237,061 frt 50 kr.; a hátralevő munkákra tehát még 125,163 frt maradt.

A régi bástyaház helyén, a „Széchenyi" szállodával szemközt levő épület a testőrök tanyája. Az udvar ittléte alatt a magyar testőrség és császári testőrség a fél-emelet és első emeletbeli szállásokat foglalja el, honnan nyilt lépcsőn juthatni föl a várlakba. Földszint az udvari portás és a várkapitányhoz tartozó szolgák laknak. Az épület felső udvarára nyiló emelet pedig a kertész és segédjei lakhelye. A „testőr-épület" mellett huzódik el a bazár-sor, közepen megszakitva a följárók tornyos és kupolás csarnokai által. A bazár-sor első részében tiz árusbolt van. Ezek fölött kő-karzattal ellátott terrasz huzódik el, s e mögö t vonul a följáró, sajtolt téglákkal burkolva. A bazárok végén emelkedik az egyik nagy *lépcsőcsarnok*, a régi vizvezető épület helyén. A csarnokon kivül, honnan karsti márványból l észitett lépcsők vezetnek föl, még két nagyobb árus boltnak is jutott hely. E kapuzat, a testőr-épülettől fölszolgáló lépcsőzet által a királyi várlakot összeköttetésbe hozta a Dunaparttal. Ékes kapocs ez. A kapuzatot a donga-boltozat alatt freskók és sgraffitó modorban készült festmények boritják, ezen kivül majolika ékitmények; egy erkély-ajtó is nyilik bele üvegfestményekkel; kivül gazdag épitészeti faragványok, horgonyból öntött diadaljelvények. Felül szobrászati diszitmények emelkednek ki a két sarkon.

A csarnok mellett kezdődik a jobboldali lejtős följárat, kőkarzattal ellátott falak közt, az ut maga keramit anyaggal burkolva. Az itteni márvány-oszlopok egyszersmind légszesz-lámpák tartójául is szolgálnak; az alsó oszlop talapzata előtt egy griff, mint pajzstartó. Egészen hasonló a másik nagy csarnok, az épület-sornak megfelelő tulsó részén, de itt nincs lépcsőzet, hanem e helyett egy köralaku nagy árus bolt, mely felülről nyeri világitását, s ezenkivül még két nagyobb bolthelyiséggel áll összeköttetésbe. A várkerttel egy szinvonalban levő eme boltok fölött, a kert felé, nyilt, félköralaku ülőhely tárul ki, sgraffitó festményekkel, A másik, a jobboldali, kapuzat fölött kertecskét rendeztek be.

E két csarnok-épület közt nyilik a nagy följáró, az épület-test központja, melyen a középső diszes csarnok imponál, kupos födéllel ellátott kettős tornyocskájával, a lépcsőzet torkolatával és annak dus ékitéseivel. A középső csarnok felső része a kert felé nyitott, sgraffitó festményü falakkal s egy szinvonalban áll a várkerttel. Alatta, a Duna felé néző részen a falban üreges mélyedés (odor), abban viztartó kagyló, mely a vizet egy Neptun-főt ábrázoló vizömlőből nyeri. A csarnok utcza-felőli diszitése: a négy évszakot ábrázoló női alakok, medaillonok, a magyar czimer és az uralkodó család czimere medaillonokban. A csarn k előtti gránit lépcsőt két nyilt akna három részre osztja, s az aknába vizi növényeket ültettek. A viz ide az egyszersmind korlátul szolgáló vizömlőkből jön.

A bejáratot két nagy kő-oroszlán őrzi. Magas, széles talapzaton állnak, az egyik harczra készen, a másik diadalmasan emelkedve föl. A két talapzat közti tért kovácsolt vasból készült korláttal lehet elzárni.

Az épületek további folytatása ismét tiz bazár; a fölötte levő terrasz olyan, mint a tulsó részen, hanem mögötte nem lévén fölvezető ut, egybefüggnek a kerttel, és egészen uj kertrésznek adtak helyet. A terraszokat szegélyző kőkarzatok talapzatait még nagy vázák is diszitik. Az uj kertben, a baloldali bazárok fölött, pergola-szerü lugasokat állitottak, melyek léczezete futó növények számára kinálkozik. Ezek ültetésére kovácsolt vasrudakból készitettek szekrényeket, s fenekére és oldalára terracotta lemezeket alkalmaztak.

Az utosó csoportot teszi a várkert alatti épületben a nagy bérház, a „Debreczen" szálloda és Novorolszky-féle épület helyén. Ez két házra oszlik most is; két emelete és egy félemelete van. Az egyikben 12 lakás magánlakóknak már kiadatott; ezenkivül pedig ott lakik a vizvezető gépház fütője és a házmester. A másik ház nyolcz lakásból áll, s májusra kibérelhető.

Föl kell emlitenünk, hogy a baloldali bazár-sorban a legszélső bolt lépcsős följáratot nyit a kert eme részébe is, s a bérház kert felőli oldalán szintén diszes, oszlopos csarnokban végződik. E lépcsőzet a királyné kivánságára épült.

Képünk a Széchenyi-szállodától fölvéve tünteti elő a budai várkert épületeit, háttérben a Gellérthegygyel, az összekötő vasuti hiddal, a kert alatt elvonuló uj rakparttal és a fejedelmi folyammal. A teljes képet igy sem lehetett eléggé bemutatni, mert az épületsor nem zsinór-egyenességű, és a „Debreczen" szálloda helyén bekanyarodik. Hogy rajzolónk mégis eltalálja a kellő pontot, minél több területet beláthasson, és a perspektiva törvényeit is megtartsa, a testőr-épület nagy részét háta mögött kellett hagyni. Képünkön tehát a testőr-épületnek csak sarka látható; azon innen a Dunára szabadon tekintő résznek már vége, mert a „Széchenyi" szálloda utczát emelt elébe.

A kép háttere felé, a Dunaparton, külön álló tornyos épület válik ki. Ez is a várkerti épületek kiegészitő része, az udvari vizvezeték gépháza, csinos és izléssel alkotott emeletes ház, földszinti helyiségeinek egy részében a kazánoknak, gépeknek adva helyet, másik része pedig kávéháznak van szánva, oszlopos csarnokkal. Az emeleten az udvari gépész lakik, s egy kisebb helyiség foglalja el még az alsó kávéház számára. A földalatti részek a gőzszivattyuk, viztartók helye, továbbá szénraktáraké, s alagut köti össze a Duna kirakodó partjával. Az egész épületet kert övezi, és szökőkutról is gondoskodtak. A vizműhöz tartozik még a rakpart mentén készült vizszürő telep. A várkertet, a királyi lakot, konyhákat, istálókat, ugró kutakat innen látják el vizzel, a mit 15,800 lábnyi (9468 méter) csőhálózat vezet szerteszét. A gőzgépek naponkint 24,000 akó tisztán szürt vizet képesek szivattyuzni. Két nyilvános kut, a Széchenyi- és b. Lipthay-féle paloták is innen nyernek vizet.

A testőr-épület mögött felvonuló lépcsőzet végén a kert felső bástya-falánál egy kis tornyos épület látszik. Ez is most nyerte jelenlegi alakját. Azelőtt egyszerű kis kerti lak volt, alacsony fedéllel. Van benne egy előcsarnok, szoba és erkély. A várkert egyik legkellemesb és magányos pontja.

Ezek az épitkezések, kevés végezni való kivételével, már befejezvék. Ő felsége azonban a folyó év julius havában elrendelte, hogy az ugynevezett „*elipsz*" egy része szintén kertté alakittassék s e czélra 270,000 frtot engedélyezett.

Elipsznek nevezik a fővárosbeliek a budai

várhegynek a lánczhid felé néző beépitetlen részét, melyen sétáló utak vannak vágva, akáczfa ültetve, s hová szivesen elmegy a budai ember, hogy üde levegőt szivjon, s gyönyörködjék a Dunában és Pest háztengerében. Az elipsznek az a része, mely a gőzsiklón tul a várpalota alatt terül el, csatoltatik a királyi kerthez. Ehhez is többféle épitkezés és bontás szükséges.

Az alaguttól jobbra felhajló Albrecht-ut meghosszabbittatik bal felé is, mint a gőzsikló épülete és az észak-keleti vasuttársaság palotája közti hegy lemetszése már régen sejteti. Az uj kertrész e fölött fog emelkedni, még pedig ugy, hogy a testőr-épületnél (melynél most egy szűk lépcsőzet vezet föl az öntő-utczába) kocsifordulóhely is lesz, s ennek közepén nyilik uj bejárat a magasabban fekvő kerthez, lépcsőzetesen. Az uj kertet a régivel a fegyvertár (arzenál) mellett létesitendő nyilt lépcsőzet köti össze, valamint a mostani határt képező várfalak közt levő kiszögelésben is épitenek diszes lépcsőházat; ezenkivül lesz egy hűselő hely a legfelsőbb uton, összeköttetésben a tulsó elipsz-részszel és Szent-György térrel, ugy hogy mind a várból, mind az elipszről, mind pedig a vizivárosból nyilt kapu várja a látogatókat.

Az uj épitkezések által nemcsak a királyi lak nyert diszes környezetet, hanem a főváros ama része is, mely a Duna felé tárja ki festői szépségeit. Ybl e nagy művet is kitünő izléssel és monumentális stylben készitette el.

Az operaház a sugáruton.

A Dunapart után Budapestnek bizonyára a sugárut a legszebb része. A modern épitészet műemléke ez az ut szép izlésben épült palotasoraival, kertes nyaralóival. De az egész sugáruton nincs nagyobbszerü épület, mint az uj operaház, mely a nemzeti szinház dunaparti telke eladásából bejött összegen kivül szintén a király magánpénztárából épittetik s e nyáron már tető alá került.

A dalműszinház épitésének előzményei bőven és részletesen elő vannak adva a „Vasárnapi Ujság" 1875. évi 23. számában, a hol is a még akkor csak tervezett szinház első tervrajzát is közöltük. Ez első konczepczió azóta változáson ment keresztül, s most, hogy az épület külső falai teljesen elkészültek s legfeljebb a külső diszitésen történhetik még némi változtatás, helyén valónak látjuk bemutatni Ybl alkotásainak felsorolásakor a főváros ez egyik legfigyelemreméltóbb épületét olyannak, a minő valóban lesz, fölépitésének történetéből ezuttal épen csak azt emlitvén föl, a mi a leglényegesebb.

Az épités utjában álló akadályok elháritása után Ybl Miklós nyert megbizást az operaház tervvázlatának elkészitésére. A b. Podmaniczky Frigyes elnöklete alatt ez ügyben tartott enquete elkészité az épitési programmot s előterjeszté a belügyminiszternek, ki aztán hat előkelő épitészt megbizott a tervrajzok elkészitésével, minden tervrajzért 2500 frtot biztositván szerzőjének s a legjobb terv készitőjének 20.000 frt jutalomdijat. A tervek megbirálására összeült jury 1874. jan. 15-én tartott ülésében Ybl Miklós tervének itélte oda az elsőséget.

E kitüntetett vázlat alapján Ybl aztán elkészité a részletes tervet, mire pályázat nyittatván, ismét Ybl bizatott meg az operaház fölépitésével is.

1875-ben indultak meg a földmunkálatok. Az épület alapja egy 3 láb vastagságu betonréteg. A nagyobb teher viselésére szolgáló falak vizhatlan czementtel készültek. Minden helyiség részint vasgerendázattal, részint bolthajtásokkal van födve s az egész tűzmentesen épült.

Az épület olasz renaissance-izlésben van tartva, a sugárutra néző homlokzatán csupa faragott kőből. A többi három oldal, mely csak 54 lábnyi szélességü utczákra szolgál, czementtel van boritva, de az arkhitekturai részek, mint a párkányzat, ablakfoglalvány, talapzat szintén faragott kőből készültek, mig a diszitmény mind égetett agyag, tehát csupán a sikrészeket vonja be hydraulikus mész.

A szinház nézőterét alkotó erők vasból készültek, úgy az erkélytámaszok és oszlopok, valamint a plafond. A tűzmentes tető hullámos pléhvel van boritva. A szinpadot a nézőtértől elválasztó s tűzbiztonság szempontjából leeresztheto függöny szintén hullámos pléh. A szintért is vastető fedi.

A nézőtér földszintjén, valamint három páholysorában és amphitheatrumában, 1650 ülőhelyet foglal magában. Állóhely nincs. Az ülőhelyek oly nagyok s oly kényelmesnek terveztetnek, hogy a később érkező néző a helyeiket már előbb elfoglaltak háborgatása nélkül juthat helyére.

A nézőhely előterén, a baloldalon, van a királyi páholy, mig a szinpaddal szemközt, a ház tengelye irányában az udvari diszpáholy nyilik. Ezekhez pompás külön lépcső vezet, mely a lépcsőcsarnok által összeköttetésben áll a tágas udvari társalgó-teremmel és a páholyokkal.

Az amphitheatrumból külön kijáratok vezetnek, téres pénztár-csarnokokkal, melyek egyuttal nappali pénztárhelyiség gyanánt is szolgálnak. Tágas hat lépcső s 13 hat láb széles kijárat teszi lehetővé, hogy a közönség gyorsan, torlódás nélkül távozhassék.

Az épület meleg vizzel fűlik, s kitünő szellőztető szerkezettel van ellátva. A csatornák három lóerővel dolgozó két szellőztetővel óránkint négy millió köbláb fris levegőt szolgáltatnak, elterjesztvén azt az épület minden helyiségében s kitolván a romlott levegőt a tetőcsillár nyilásain.

A tűz ellen a páholysorokban, a szinpad körötti folyosókban, a szinpad hátterén, a festőteremben s mindenütt, a hol tűz kitörésétől tarthatni, hat hüvelyk átmérőjü fő- és négy hüvelyk átmérőjü mellékcsöveken elegendő számu csapokat alkalmaznak. A szinpad fölötti vizmedencze 4288 köbláb vizet foglal magában.

Az egész épület 52,416 négszög lábnyi beépitett területet foglal el. A szinpad 90 láb szélességü s 80 láb mélységü, tehát 7200 négyszög láb, — a szinpadi háttér 44 láb széles, 58 láb mély, tehát 9752 □ láb területet tesz ki. Az előtér (proszczenium) nyilása 43 láb szélességü és 38 láb magasságu. Az egymás fölött fekvő három süllyesztő 36 láb mélységgel bir. A szinpad magassága a padlótól a zsinórpadlásig 85 láb. — Maga az épület kivül, az utcza szintjétől a főpárkányzatig 103 láb.

Az összes épitési költség eleinte 2, majd 3 millióra irányoztatott elő. Azon adatok szerint azonban, melyeket a leghitelesebb kézből vettünk, — miután a kormány a 3 millióból egyet a küldiszitéseken kivánt lehetőleg megkiméltetni, — az előirányzat *2.225,000 frt*, melyből ez ideig *egy millió* van beépitve. Az, hogy a külső diszités egyszerübb lesz, mint eleinte terveztetett, egyátalán nem árt az épület külsejének, sőt használ, a mennyiben arányosabbá, az aesthetikai szabályoknak megfelelőbbekké teszi. A magassági arányok, a földszint és emelet egymáshoz való viszonya sokkal szerencsésebb igy, mint az első tervezet szerint lett volna, sőt szerencsésebb a bécsi és párisi operaházakénál is, mert azoknál az emelet nagyobb méretekkel birván mint a földszint, bizonyos nyomottságot tüntet föl az épületen.

Az operaház körüli munkálatokat majdnem kizárólag hazai erők végzik, s a mennyiben az épitkezés a közelebbi évek alatt állandóan pangott, — e nagyszerü épitkezés az által is jótétemény volt, hogy általa sokan munkához jutottak, a kik különben használatlanul lettek volna kénytelenek hevertetni erőiket.

Hogy mikor készül el az épület teljesen, annyira, hogy abban előadásokat tartani lehessen, az attól függ, vajjon a költségfedezet folytonos kiszolgáltatásában nem lesz-e fennakadás. Ez esetben három év alatt kész dalműszinházunk van, s Magyarország fővárosa e tekintetben is a nyugati nagy világvárosok mellé sorakozik.

Irodalom és művészet.

A magyar tud. akadémiai Almanach 1880-ra megjelent. Ez évkönyv legbecsesb része a nálunk egyedüli *csillagászati* naptár, melyet Kondor Gusztáv egyetemi tanár s akad. l. tag szerkeszt. Azonkivül az akadémiai alapszabályok, ügyrend, a tagok név- s czimsora, a bizottságok, a tagok egy évi munkálatai, a társaság halottai, a tagok földrajzi eloszlása, s végre az akadémia fennállása óta összes kiadásainak teljes (122 lapra terjedő) jegyzékei. — A tagok munkálatai, mint már ismételve megróttuk, elvtelenül vannak szerkesztve. A tagok szeszélyétől függ. Némelyik beküldi dolgozatai sorát, a másik nem. Igy történik, hogy oly munkás irók, mint Jókai, Szász Károly, Szilágyi Sándor stb. nem szerepelnek e rovatban. Némelyik csak fő műveit küldi be, másik minden apró cseprő tiz-husz soros hirlapi közleménye czimét fölveszi. Némelyik már hatodszor ismétli kezdettől fogva *minden* dolgozata czimét, az alatt az ürügy alatt, hogy az előbbi évfolyamokban hibásan volt közölve (akkor is *ő* szolgáltatta be pedig). E rovat igy nem csak haszontalan és használhatatlan, de ferde világitásu is. Nem a tagok szeszélyére, hanem *egy* alkalmas emberre kellene bizni e rovat összeállitását. — Az idei almannachban egy uj s igen becses rovat is nyilik meg: elhunyt tagok rövid bio- és bibliografiai emlékezete. Emlékbeszédet nem minden tagról, s némelyikről későn tartanak. E nekrolog — melyeknél a tagok önéletrajzi jegyzetei is felhasználtatnak, minőket minden tag köteles pecsét alatt beküldeni — fentartják a tagok emlékét s megmentik az adatokat az elvesztéstől. Igy veszszük a jelen évfolyamban Fábián Gábor, Szigligeti, Fogarasi, Horváth Mihály, Szőnyi Pál, Somhegyi, Schirkhuber, Kovács S. Endre, Szkalniczky, Fest Vilmos gondosan összeállitott s jól irt rövid életrajzait. — Az almanach ára 1 frt.

Mirza Shaffy dalai, teljesen. Bodenstedt a nálunk is, személyesen is, ismert kitünő műforditó világszerte ismeretes jámbor csalása egy általa teremtett, állitólagos keleti költő dalai: bejárta a a világot s mindenütt nagy feltünést okozott s átalános elismerést nyert. Hogy németül ötvennél több kiadást ért: az még semmi. Majd minden európai nyelvre lefordittatott, legalább válogatva. Magyarul is sok ismeretes belőle: Arany János sem vetette meg, s három dalát, a legszebbek közül, átültette. Mások is foglalkoztak forditásával, több-kevesebb szerencsével. Most Bánfalvy Lajos teljesen adja az egészet. Átalában véve sikerültnek mondható forditása (1880. évjegygyel) Grimm Gusztáv kiadásában jelent meg. Ára 1 frt, diszkötésben 2 frt. Mutatványul adjuk belőle e három kis dalt:

Ugy kérkedik szivem veled,
Miként az ég a napsugárral —
Te éltet adsz és nélküled
Az éj sötét honába szárnyal.

Igy rejti el a föld diszét,
Ha ráborul az éj homálya —
Mig, hogyha napja küldi szét
Sugárait: diszét kitárja!

Ha egykoron az éden ajtaja
A jók előtt — jutalmul — nyitva áll
S előtte jók és bünösök raja,
Kétség s remény közt ingadozva vár:

A bűnösök közt én leszek csupán,
Ki nyugton, ott, az ur szavára vár;
Oh, mert előttem, általad leány,
Az éden itt is régen nyitva áll!

S miért a nap hevül,
A rózsaszál virul;
S mit a szellő susog
A bérczek ormirul —
S mi fel a mennybe visz:
Az visszhangzik dalomban,
Azt érzi szivem is!

„A phylloxera. Vészkiáltás a magyar szőllők érdekében" czimmel közérdekü népies füzet jelent meg, melyet a természettudományi társulat megbizásából *Herman* Ottó irt. A füzet egy rajzzal és egy kőnyomatu táblával van ellátva, s ára 5 kr.

Uj hirlapok. Mint minden évben, ugy a jövő év kezdetén is számos uj vállalat készül megindulni. Napilapjaink száma, ha ugyan még több is nem keletkezik, kettővel fog szaporodni. Az egyik a „*Függetlenség*", mely Verhovay Gyula szerkesztése alatt jelenik meg, s melynek előfizetési fölhivásáról lapunk mult számában már megemlékeztünk; első mutatványszáma, melyet még ez évben kettő fog követni, mult vasárnap jelent meg élénk és változatos tartalommal. A másik napilap — mint több lapban olvassuk — „*Magyar Föld*" czim alatt fog megjelenni, tartalma gazdasági lesz, s gr. Zichy Jenő, gr. Dessewffy Aurél, s b. Podmaniczky Géza támogatása mellett, s Berényi László szerkesztősége alatt szándékozik megindulni. — Képes lapok a jövő évre kiválóan nagy számmal készülnek megindulni. Ezek között az „*Ország-világ*" Somogyi Ede szerkesztése alatt, Rautmann kiadásában két-heti füzetekben fog megjelenni, mutatványszáma e napokban adatott ki számos képpel, csinos kiállitásu, jobbára szépirodalmi tartalmu 3 ives füzetben; ára egy évre 10 frt. Ez, valamint a Mehner Vilmos által már előbb megindított „*Képes családi lapok*", a colportage-üzlet utján való terjesztésre van alapitva. — Szintén kétheti füzetekben fog megjelenni, a Jókai által kiadott s Visi Imre által szerkesztett „*Magyar népvilág*" czi-